

«no dices ixo papé astí: alsa-lo perque acabarás per *trafegà-lo*», Ballarín, *Dicc.*)

Res no s'oposa a admetre que *TRANSFRICARE ja existí en llatí vulgar, o en una fase romànica molt antiga; i que es vagi conservar en totes les llengües romàniques d'Occident (llevat del N. de França), si bé eliminant, en general, la segona -r-, per dissimilació; tal com, en castellà vg., *trastocar* es torna *trastocar*: com sigui que només aquesta -r- podia eliminar-se, recolzant l'altra tan fermament en els innombrables verbs en TRANS-. Altrament, ni poc ni gens de dificultat fonètica: la reducció de -NSF- a -ff- en it., cat., llengua d'oc etc., està en regla, i no és menys admissible el postverbal esdrúixol del tipus *traféc/ròssec*, it. *trafico*, cast. *tráfago*. Endemés un altre cas ben paral·lel el dóna l'etimologia de RAPEGA (cast. *ráfaga*, port. *reféga*) provinents de *refregar* RE-FRICARE, com he demostrat allí, amb la mateixa dissimilació eliminatòria i la mateixa accentuació proparoxítona.

En el meu article em deixà, però, cert dubte, una altra etimologia, possible, que em suggeria la traducció de Nebrixa «defaecare». *Trasfegar*, reconeix Moraes, es fa de vegades per eliminar el pòsit, solatge o mares que pugui haver-hi en el vi: i això es deia en llatí FAECES. Seria, doncs, alg. c. com *TRANSFAECARE. Val a dir que llavors, tractant-se de llevar-ne les mares sembla necessari recórrer a un prefix com DIS- o EX- o DE- (*defaecare* diu Nebrixa), i no pas TRANS-: dificultat grossa; llavors tampoc s'explica tan bé l'accentuació del postverbal proparoxíton (-AE- postònic?). En rigor es podia al·legar que en l'acte de tramostar o trabsalsar el líquid es mouen les mares dins del vaixell, i que alguna acció anàloga podia fomentar una accentuació anòmala.

Idea que resta concebible. I també se li va ocórrer, per aquell temps, a MLWagner, conscient de la desorientació que demostraven les altres temptatives (AILC v, 1951, 140ss.). Això no obstant és una combinació poc natural;² i el que ens desaconsella insistir-hi és que l'aplicació al vi i als líquids només es troba en cast., port. i val. (aquí i tot, en proporció ben minoritària); mentre que l'accepció de 'traficar' o 'embullar', és de pertot, i és la única d'Itàlia, S. de França i quasi única en català: essent el significat més estès, hem de creure que és l'antic.³

DERIV.: Veg. supra. I: *Trafeguer* [Ss. XIV, XV, DAG.; *traffeguer* mal llegit *trasseguer*, prenent la / per s llarga, en el *Decam.* català, NCL. I, 130, on està en lloc de *mercantante* de l'original]; *trafegueria*: «han fetes grans barates e *trafegeries* en lo dit ofici» a. 1396 (S-374, *InuLC*); «no desigueu *trafegeries*, que tal co-beja que ha prou», c. 1460 (*CoDoACA* xxviii, 279). *Trafegador* [Belv.]. *Trafegadura*. *Trafegament*. *Trafegant*, -anta («dona embolcaire, embustera» Bna., DAG.).

Trafegós. *Trafegot* «vaig pensar q. concixia aquella dona com a *trafegot* del seu fill i --- es sentia contrariat de topar-se amb ella», NOLLER (*Febre d'Or* II, 271).⁴ *Trafeguejar* i d'altres *trafequejar* (-*etjar* 'treballar, actuar' mall., BDLC XIII, 5). *Trafegut* [Belv.; DAG.],⁵

Benasc *trafegudo* «de cuerpo ancho y fuerte, achaparrado» («to mosset s'à feto *trafegudo*») Ballarín (*Dicc.*) (o va amb TREFE DECH i TRUFAMORTA?). *Traféig* encreuament local amb *trasteig*.

Atrafegar-se [Belv.] «La Sta. Pepa s'*atrafegà* per arreglar-li --- lo seu propi rentamans», NOLLER (*Pap.*, 199); «sols los avinguts ab lo sastre ---, qui no s'entenen de feyna, s'*atrafegaven* pel girbau», PONS MASS. (*Trascant* p. l. S., 52). *Atrafegat* [Belv.]: «la mare, *atrafegada*, enrahonant sempre, y enrahonant de tot», GENÍS AGUILAR (*Mercè de Bellamata*, J. F. 1878, 190); «mentre les dones anaven *atrafegades* per dalt, hi havia a baix lo gran xivarri d'enrahonaments y converses», VALLS I VICENS (*Del Bosc: Lo Segador*, 21). *Atrafegament*.

Per als de tràfic, supra, i: *trafica* m. [Lab. 1840 *un trafica*]; abstracte a Men.: «d'açò vindrà sa dita que, si passa per davall s'arc de Sant Martí, un homo torna dona; si és una dona, torna homo; *trafica* de secses que se fa extensiva als animals», Camps Merc. (*Folk. Men.* I, 307, n. 1). *Trafiqueta*. *Trafiquejar* (supra); *trafiqueig*; *trafiquejador*; *traficot*; *traficonda* (×*trepissonda*), *traficó*. *Trafiquer*.

¹ És absolutament arbitrari l'article *trafec* de l'*AlcM*, fundat només en una pronúncia vulgar exclusivament menorquina (i recent, no cal dir-ho). És simplement abusiü haver-hi posat les cites de Llull, *Consolat* i les medievals totes. Dóna una pobra idea de l'oïda i la mètrica dels autors l'afirmació que en un vers dels Masdovelles el metre suposí l'accentuació *traféc*. No tenen orel·la? No sols no és necessari sinó que fóra ben cacofònic. A Menorca mateix aquesta accentuació deu ser recent i segurament parcial: car l'única que registra FebrCard. a princ. segle XIX és «*atràfeg*: negotiatio, commercium». A Mallorca, com pertot, és *trafec* [*DFgra.* i tothom]. — ² Ja vaig rebutjar en nota 4 d'aquella obra la pensada meva de partir del ll. *traffretare* amb un canvi de «sufix», ben forçada (també es nota que en llatí és ben diferent l'ús d'aquest mot intr., i més que res 'travessar un país' etc.). L'única dada que m'ho suggeria crec que és inexistent: suposo que s'ha de llegir «pro ipsis pueris ad civitatem Bna. portandis et provisions ad has partes Italie *transfecando*» (i no pas *transfetando*, com van imprimir uns historiadors) en aquell doc. de 1457, que com un testimoni més del nostre *trafegar*, no mancaria de valor. — ³ «Així com sent Matheu estava a la sua porta, ere ric hom e estava aquí *entrafegat* dels barats que tenie, de prestar e de rebre e de canviar --- N. Sr. J. Cr. passave aquèn --- aturà's e guardà'l, e remirava la creatura axí *entrafegada*, escarnat [sic] entre borres, e estava així, e St. Matheu negociejàve», StVicentF, *Serm.*, ms. 278. Cita de G. Schib, *Vocab.*, p. 35, i cita del mateix passatge en formes més breus, i lliçons contradictòries, a les pp. 67 i 172, on canvia *escarnat* en *escanyat*. ¿Hi ha err. tip. en el *Voc.*? Més aviat sembla vacil·lació inconfessada en una lectura *escarnat/escanyat* del ms. De tota manera em sembla clar: a) que hauria ha-